

VOINTA POPORULUI

ZIAR DE PROPAGANDĂ NAȚIONALĂ

dr. Nichi Lazăr, dir. Palatului Cultural Arad

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 lei :: Pe jumătate an 50 lei.
Pe trei luni 25 lei.

APARE IN FIECARE DUMINECĂ
SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Strada Moise Nicoară Numărul 1, etajul I.

Șampionii presei.

Istorică metropolă a culturii *rasei superioare*: str. Sărindar (București) în ultimul timp a oferit publicului amator un repertoriu bogat și rar. Programul, datorită iscusinței și dibăciei hahanului Șulăm Rosenthal, pe lângă punctele de lupte romane, echilibrice, jonglerie etc., a fost complectat cu figuranți noi. În astfel de împrejurări au fost prezentate cu succes punctele „fuziunea celor două partide”, „asasinarea lui Matteotti” și altele.

Administratorii susamintitei școli de jonglerie, în afară de micile lor preocupări familiare se mai îndeleticesc și cu scrisul.

După câteva schimbări de vederi cu balabustele, iată șampionii noștri, gata să se arunce în vârtăjul amestecului al luptelor politice interne.

Fuziunea, care ar fi însemnat un formidabil succes pentru ei, triumful democrației în același timp, (tot pentru ei) cu ori-ce mijloace trebuia realizată (înfăptuită). Liderii celor două partide, întreținuți de înalta finanță internațională odată la putere, țara făgăduinței, țara, visată de tribunii și patricienii de o incontestabilă (netăgăduită)

marcă galițiană, ar fi fost un fapt „dijă” îndeplinit.

Dar ce ghinion (belea)!

„Fuziunea”, ca și celelalte „pertracări” a dat un formidabil „chix” (s’a împotmolit).

„Ferul până e cald trebuie bătut”, a fost principiul pretențiilor „îndrumători” ai opiniei publice românești.

Puțin cam dezolați (necăjiți) de acest eșec, s’au retras, dar nu pentru totdeauna.

Bezna ascunzișurilor îi ocrotește, și le dă posibilitatea (putința) de a infecta (molipsi) publicul cu săgețile lor înveninate de puroiul infect (spureat) al doctrinei (învățăturilor) talmudice.

Ocazia s’a ivit.

Asasinarea deputatului socialist italian Matteotti, a fost bine venită.

A. Fagure-Honigmann, *mâncătorul de fasciști*, s’a năpustit asupra lui Mussolini cu o furie caracteristică triburilor africane, cari au o deosebită predilecție pentru savurarea (gustarea) unor astfel de aperitive.

Roma, „citadela reacției”, trebuia neapărat vestejită.

Ediția specială, (Sărindar) a vocabularului nou, (în care toate înjurăturile își au explicația) a fost pusă în circulație datorită zelului, neobositului nostru patriot (neaoș) Mendală Mochen Sfurim, redactorul revistei „Hasmonaea”, având colaborator și împărtășitor al acelorași idei, pe ardeleanul (get-beget) Leonard Păucescu-Paukerow.

Precum, pe vremuri bune se publică buletinul stării sănătății nemuritorului Rosenthal, — poate vă amintiți acel „incident nechibzuit” — la fel în zilele noastre „Dimineața”, „Adivorul” și alte babe superstițioase, prevesteau ziua căderii fascismului italian.

S’a întâmplat însă, (minune!) Mussolini a rămas și pe mai departe în fruntea guvernului.

Va să zică dlor honigmani, hrubele reacționarismului, au servit totuși cu câte ceva țărilor conduse de guverne reacționare.

Ce rost mai au prin urmare orbecăirile acestea bolnăvicioase?

Tot disprețul meu vi l’am sculptat în față până în prezent, dar nu, n’aș mai fi capabil (în stare) de așa ceva, acum vă compătimesc.

R. P. R.

Un vultur care a murit:

Locotenent-aviator Ioan Sava.

— Sfârșit. —

Locotenentul aviator Sava, încurajat și admirat de camarazii lui cari toți și-au făcut un renume, stimulat de neobositul și priceputul său comandant, lucra fără preget, sbura de dimineața până seara pentru a îndeplini cu o conștiință superioară și un eroism de Dac, grelele misiuni ce i se încredințau. De câte ori s’a întors de pe front cu aparatul ciuruit de schije și gloanțele păgâne, chiar cu observatorul mort odată, eroul locotenent Pavelescu, dar totdeauna după terminarea cea mai einsită a însărcinărilor sale.

În calmul unei stane de piatră, cu ochii ageri de adevărat vultur, cu tenacitatea și rezistența firei sănătoase de țaran român, cu conștiința superior educată, cu inima plină de focul celui mai frumos vis de român, locotenentul Sava veșnic neobosit lua parte tot mai mult la cea mai fericită realizare a năzuințelor neamului lui.

Se făcuse admirat de ai lui, temut de dușmani. Îndrăzneala acestui brav se comenta zilnic pe aerodromurile Nemților și nu mai puțin serios se lua de cei ce avea ghinionul să-l întâlnească în nemărginitul văzduh, în largul lui de acțiune.

Terminată prima parte a războiului cu sufletul său îndoliat de vitregia unei soarte ne-

meritate, și-a înăbușit dorul său de luptă într-o funcție de mare cinste fiind numit instructor de sbor la centrul de instrucție al aviației pe atunci în formare de acelaș comandant și aceleași brave elemente din Grupul 2.

Aici, cu aceiaș putere de muncă, cu aceleași străduinți fără preget, cu aceiași drag nemăsurat pentru cariera ce și-o adora, reușește a deveni mai mult decât prețios instituției și organizării ei.

Sborurile lui, îndrăznețe și estetice îl dovedise tuturor ca cel mai indicat instructor, cu acelaș plan neîntrerupt zboară de dimineața până seara în dublă comandă, formând o mulțime de noi piloți, toți mândri de priceputul lor profesor. Câte sfaturi bune, câte obiceiuri și feluri prielnice nu au rămas la toți elevii lui. Câtă încredere nu inspira elevilor lui acest caracter de bronz, acest om devenit pasăre? Măestria lui era o aspirație a celor înăscuți cu daruri speciale pentru viața în văzduh.

În câteva luni a format mai multe promoții de piloți și în toamna aceluiaș an, cu grija celui de sus, cu neprețuitul ajutor al aliaților și cu norocul nostru tradițional, alungăm pe dușmani dincolo de Tisa, perioadă în care locot. Sava, ca unul din cei mai indicați aviatori, îndeplinește multe misiuni peste Carpați; înrolându-se în Legiunea Ardelenilor pentru apărarea pământului strămoșesc.

Schimbând tot felul de avioane îl vezi când în Muntenia când în Oltenia când în Transilvania, când iar în Moldova, ducând pe calea aerului și cu viteza caracteristică a acestui mijloc de locomotie, persoane politice, generali, vești dela un comandament la altul; în sfârșit își găsește prilejul fericit de a reîncepe viața de pasăre călătoare în serviciul patriei.

Cu un simț de orientare asemănător instinctului păsărilor ce hibernează pe alte continente zboară în lungul și în latul României Mari, necunoscând obstacolele vechilor granițe și oboseala firească a omului de rând. Înrolat în grupul de asociație nou format în Transilvania, reîncepe peste un an războiul cu dușmanii lui milenari, Ungurii. Și aici, devine prin activitatea lui rodnică și curajul fără margini, fruntea sburătorilor ce zădărnicesc și gonesc pe aviatorii unguri bolșevici. Ajută trupele de vest la înaintarea triumfală spre Budapesta, deservind marile unități și comandamente cu recunoașteri, observații, legături de infanterie, atacuri, etc.

Ajuns printre cei dintâi în capitala asupritorilor de ieri, continuă a fi de acelaș neprețuit folos aviației, evacuând în sbor la Arad sute de avioane din fabricile de acolo. Devine pilotul recepționer al acelor fabrici, încercând și punând la punct toate avioanele noi ieșite din mâna lucrătorilor specialiști, dar în orice moment

De vânzare numai la Librăriile românești.

Prețul unui exemplar 2 Lei.

Centenarul lui Avram Iancu.

Marile serbări organizate de „Astra”.

Zilele acestea s'a întrunit la palatul regal comitetul serbărilor pentru aniversarea a o sută de ani dela nașterea marelui erou național Avram Iancu.

După cum se știe, în toamna trecută cu prilejul adunării „Astrei” s'a luat hotărârea de a se prăznuir cu mare fast centenarul nașterii lui Avram Iancu. Ședința a avut loc în sala bibliotecii palatului și a fost prezidată de rege.

Sa aflau de față următorii membri ai comitetului serbărilor: d-nii Ion I. C. Brătianu președintele consiliului de miniștri, general C. Coandă, general Al. Averescu și dl Alex. Valda Voevod, foști președinți de consiliu; Miron mitropolitul primat, Pimen mitropolitul Moldovei, Nicolae mitropolitul Ardealului, Vasile Suciu, mitropolitul Blajului și Nicolae Ivan, episcopul Clujului, d-nii Al. Lapedatu ministrul cultelor și artelor, I. Negruzzi președintele Academiei; V. Goldiș președintele Asociației „Astra”, general Petala, președintele pentru ridicarea monumentului, protopop Iosif Gomboș și deputat Pasca din Câmpeni.

Cum vor decurge serbările.

Comitetul a fixat definitiv programul serbărilor ce vor avea loc cu acei prilej.

Serbările vor începe la 30 August și vor dura patru zile.

La toate solemnitățile vor participa suveranii, membrii familiei princiare, întreg guvernul, reprezentanți corpurilor constituite. De asemenea va lua parte numeroase delegațiuni de săteni din fiecare județ al Munteniei, Moldovei, Olteniei, Bucovinei, Ardealului și Basarabiei.

La Cluj.

În ziua de 30 August serbările vor începe cu desvelirea monumentului ridicat lui Avram Iancu la Cluj.

După aceea Suveranii, guvernul și invitații vor pleca la Tebea lângă Brad localitatea în care este înmormântat Avram Iancu. Aici se va oficia o slujbă religioasă și se va da o masă săracilor.

După amiază va defila un convoi etnografic aranjat de locuitorii din Valea Crișului.

La casa lui Avram Iancu.

Suveranii și invitații vor pleca apoi la Vidra-de-sus, la casa lui Avram Iancu.

Aici prin îngrijirea „Astrei” s'a construit alături de casa lui Avram Iancu un muzeu cu obiectele rămase dela marele erou național, o casă culturală națională pentru țărani din Vidra de Sus și Vidra de jos.

În fața casei lui Avram Iancu s'a construit un mic hotel pentru vizitatorii acestui centru al Moșilor.

Înaltul cler va oficia un parastas la casa lui Avram Iancu și va sfinți muzeul și casa culturală.

Adunarea „Astrei”.

După terminarea serbărilor de la Vidra de Sus, toți oaspeții vor pleca la Câmpeni.

Aici în creierul munților apuseni, va avea loc adunarea generală a secțiilor literare și științifice ale „Astrei”.

Prima ședință va fi prezidată de rege.

Pe unul din platouri se va construi o mare sală unde vor avea loc după aceea serbări populare, concerte și reprezentații de teatru cu artiștii Teatrului Național din București.

După terminarea serbărilor Suveranii și oaspeții vor face o excursiune pe muntele Găina unde pe piscul cel mai înalt se va ridica o troiță (cruce) de piatră în amintirea lui Avram Iancu.

Cu această excursiune serbările iau sfârșit.

*

În vederea acestor serbări vor veni săteni din toate unghiurile țării.

Oaspeții vor fi găzduți în corturi pe valea dintre Câmpeni și Vidra.

Armata va pune la dispoziția „Astrei” 3000 corturi de oarece se crede că vor veni 30—40 mii delegați.

de rea credință pentru Români. Cu toate riscurile vădite ale acestor încercări zboară necontenit dând roade ce de puțini au fost prețuite.

Terminată și această perioadă de glorie și răsbunare legitimă națională, odată cu retragerea trupelor este readus la Tecuci unde tinere vârstare cu focul sborului în suflet îl așteptau pentru formarea lor. Și-a continuat îndeplinirea chemării sale, dând aeronauticii române, seriile cele mai bune de piloți.

Între timp a mai fost trimis la Salonic și în Polonia unde prin măestrile lui sboruri a stârnit admirații și prietășuguri frumoase.

În anul 1922—23, se înființează la Arad, în sânul fabricii Astra, o secție de aviație, construind pentru început un tip nou de avion „Inginer Șeșefski”. Direcțiunea acestei secțiuni de fabrică a fost încredințată d-lui Colonel Popovici, demisionat din armată pentru ca prin superioarele sale însușiri și experiență, să dea o dezvoltare mai mare industriei aviatice române.

Fostul comandant al grupului 2, fostul organizator și comandant al centrului de instrucție model dela Tecuci și fostul director al Aeronauticii cunosător al tuturor elementelor din aviație, a ales pe locot. Sava ca pilot-recepționer al fabricii. Locul era de cinstă căci fusese ales între aleși, iar retribuția ceva mai potrivită ca în aviația militară, față de primejdioasa-i funcțiune.

Aci se găsește în elementul lui. Începe și reușește să desvolte o activitate din ce în ce mai frumoasă pentru impunerea noii înjghebări și pentru realizarea unei naționale necesități: „Industria română de avioane”. Toată ziua pri-tre lucrători în tovărășia bunului său tovarăș și prieten, inginerul Brandenburg, îndeamnă, dă idei noi, proiectează noi încercări în domeniul tehnicii aeronautice, zboară neîntrerupt pentru perfecționarea primelor avioane construite, are două accidente, continuă cu acelaș crez sfânt o muncă rodnică pentru progresul aviației noastre.

Noua comandă de avioane tip „Protopopescu” îl găsește la locul lui de onoare. Primul avion încercat de el, dă rezultate bune, al doilea îi aduce nebanuitul sfârșit într'un accident fatal.

„A murit Sava” a fost pe buzele înțeleștate de durere și în ochii înlăcrimați ai tuturor aviatorilor din țară. Trista veste a îndoliat inimile tuturor celor ce l'au cunoscut și mai ales a celor de care numele lui îi legau cu atâtea eroice amintiri.

S'a dus vulturul nostru, s'a dus viteazul luptător de pe front, priceputul profesor dela școală, comandantul perfect din escadrilă și neprecupețitul încercător al nouilor mașini sburătoare. Locul lui rămâne gol și cine știe în ce timp vr'un vrednic deosebit va mai putea ajunge

Invalizii de războiu.

Ascultați povestea. În luna Martie a anului 1922, — aproape doi ani de atunci — experții „Biroului internațional al muncii” au adoptat (primit, votat) unele rezoluțiuni (hotărâri) pentru micșorarea măcar în parte, a mizeriei eroilor în viață, adică a invalizilor de război, și cari urmează să fie puse în practică de țările cari fac parte din „Societatea Națiunilor”. Povestea spune dela început, că ajutorarea invalizilor este o datorie a Statului, deoarece bunăvoința societății experții au declarat-o de neîndestulătoare. Se spune că invalizii trebuie socotiți ca cei din tâu, că orice întreprindere poate fi obligată să aibă în efectivul (personalul) ei un număr de invalizi, că salariile (plățile) lor trebuie să fie egale într'o formă cu cele a celorlalți muncitori valizi (sănătoși, întregi), că trebuie protejați (sprijiniți) față de concedierile nedrepte.

În sfârșit Statul e dator să dea pâine de toate zilele celor ce au sacrificat (jertfit) o parte din viață sau din corpul lor, pentru că noi să trăim azi sub scutul României-Mari.

Istoria, iarăși, ne spune că până și popoarele barbare din cele mai vechi timpuri au cinstit memoria eroilor, arătând prin fapte recunoștință față de ei și față de cei cari au rămas în viață.

Până aici povestea. Iar noi, dela început declarăm că nu ne putem închipui un om — înțelegem om cu suflet și inimă — care să nu fie pătruns de adevărul acestei chestiuni, să nu fie în deplin acord de a se ajuta invalizii. Nu credem nici ceiace scriu ziarele (gazetele) că d. ministru de finanțe sau oricare alt Ministru ar fi în contra acestui ajutor.

Trebue să-i ajutăm. Și, în ce constă ajutorul acestor? E foarte puțin. Și, credeți-mă, nu costă nici pe Stat, nici pe societate aproape nimic, ajunge bunăvoința și puțin sacrificiu (jertfă) din egoismul nostru. Însemnați, câte instituțiuni are Statul, câte posturi de portari în buget, o pleiadă de ușieri, personal de serviciu, unde cei mai mulți ar putea fi înlocuiți cu invalizi, foști muncitori manuali cari azi nu mai pot îndeplini această muncă. Deci jumătate problema este rezolvată (deslegată), mai luând în considerare că

acolo unde locot. Sava rămâne de veci în mintea și sufletele noastre.

Aviația română pierde un falnic sburător, armata un bun ostaș și noi neconsolați prieteni, o prietenie și o pildă ce nu știm de vom înălța. — Meritele sale netăgăduite și excepționale îi dă dreptul să rămână în bogatul Panteon românesc al celor ce s'au sacrificat pentru patrie și progresele aviației.

Cu gândurile și sufletele senine ca într'un sbor pe amurg de seară, cu toți cei ce sburăm, să ridicăm o rugăciune caldă, Celui de sus și să facem o pioasă cruce pentru cel ce ni-a fost atât de drag și deapaururi prețuit. S. I.

Cugetări.

Ferește-te de jurnalism: te risipești în bânuți de o pară, în loc să te dăruiești în câte-va monede de aur gravate.

Operile sunt mari prin adâncimea substratului intelectual și perfectia lui întrupare în palpitarea vieții.

Desigur că este esențială originalitatea, dar este rușinos să-ți lipsească știința artei tale.

Al. T. Stamatiad.

un procent destul de mare de invalizi au mijloace și nu cer mila nimănui, altora, iarăși, li-s'a înlesnit să-și câștige pâinea necesară (de lipsă). În afară de Stat trebuie să contribuie la acest ajutor instituțiile noastre financiare, precum: băncile, fabricile și celelalte întreprinderi, cari, toate, trebuie să aibă în personalul lor câte un invalid.

Vedeți că tot putem ajuta invalizii, dându-le pâinea pe care, de altfel și așa trebuie să le-o dăm, căci în caz contrar am fi față de ei nerecunoscători și nu am merita nici chiar să mai trăim. Nu sacrificăm nimic, numărați că cei mai mulți portari și ușieri din serviciile Statului sunt oameni cari au fugit de munca grea, pentru că având un serviciu comod să trăiască bine și să nu se prea obosească mult.

Și încă ceva, avem un ministru al „Ocro-
tirilor Sociale“. D-sa ar putea să o pună această problemă în practică. Știm că nu e un lucru tocmai ușor, când e vorba de pus în aplicare, dar d. ministru e om muncitor, cu multă practică și experiență și suntem siguri că o poate duce la îndeplinire. Și, să nu se uite că procedând astfel, și-a făcut o mare parte din datoriile ce le are ca ministru al „Ocrotirilor Sociale“ și să nu se uite nici împrumutarea că poporul român este recunoscător oamenilor cari îi vreau binele și au lucrat pentru el. *At. M.*

Onorați Cetitori!

Cu durere Vă aducem la cunoștință că mulți dintre D-Vre nu și-au achitat (plătit) nici până azi abonamentul și urmarea acestei uitări de datorie este că neputând face față cheltuielilor, cari le avem cu editarea (scoaterea) ziarului și luptând și azi cu greutate aproape insuportabile, am fi nevoiți să încetăm vremelnic apariția ziarului, până când vom putea încasa restanțele.

Apelăm deci din nou cu toată căldura și dragostea de neam, patrie și biserică, în interesul cărora depunem munca noastră, la inimile și simțimentele DVre de Români buni și cinstiți și Vă rugăm să achitați de urgentă abonamentele, contribuind cu câte o sumușică și la fondul de rezistență. *Administrația.*

Protestați, Români!

Voauă ne adresăm, cărora zilnic vi-se răpește numele, de către cinica rasă alui Israil. Voauă, cari în letargia, de care suferiți, lăsați să vi-se fure numele erezit, cu atâta cinste și fală, dela strămoși, voauă ne adresăm. Puteți tolera oare, ca numele vostru să fie purtat de cei cari au strigat moarte lui Christos? Puteți tolera ca numele vostru să fie răpit de oameni lipsiți de bun simț și cu trecut pătat? Căci, ce vor ei? Vor să-și ascundă afacerile nerușinate sub numele vostru cinstit. Ei ne calcă în picioare totul ce ni este mai scump: numele. Să nu uitați, că acești nelegiuți ni vor seduce copiii, arătându-li-se drept rudenii a lor, pentru că astfel, să le fie mai ușor a duce la bun sfârșit ticăloșiile întreprinse contra lor. Și fiii nostri de bună credință fiind, se vor întovărăși cu ei și vor fi exploatați, înșelați și batjocoriți. Nu cedați deci numele vostru parvenitilor din meleagurile Galilei, fiilor lui Jehova.

Răsfoiți foaia oficială Monitorul și veți vedea între anunțurile judiciare câți Horovitzzi nu se prefac în Horoveanu, câți Finkelsteini nu-și schimbă numele Fintea, câți Lebensohni nu-și iau numele de Lezeanu și câți alții credincioși ai Talmudului nu cer, să-și adauge la numele lor

patronic fals p'acel mândru de Mircea și Iancu. Într-o bună zi ne vom trezi, că vom avea un Eminescu, fiu d'alui Israil și răpindu-ne mândria scrisului nostru, ne vor zice că și Eminescu era evreu.

Acest Eminescu, poetul Eminescu, se adresează voauă din raiul poeziilor sale, strigând: apărați-vi'l numele străbun, nu-l vindeți nimănui și dacă vi-se răpește, protestați, căci azi-măine vom avea în țară atâția „lupi“ câți „wolfi“ în Austria!

Cât pentru ei, — să știe belșugul că ni l'au răpit, dar numele nu ni-l dăm!.

Din grădina de tir Oravița.

În ziua de 22/VI—924 s'a ținut adunarea generală a „Grădinei de Tir“ cu scopul de a alege membrii comitetului. La începerea alegerii de membri în comitet și președinte, Nemții, Ungurii și Jidanii fiind în majoritate (deoarece în era maghiară abia erau 5—10 Români înscrisi și nici nu se primea ori și cine, se'nțelege Românii) au voit că după 4 membri de ai lor să fie 1 român. La aceasta a interpellat venerabilul protopop Musta, pretinzând că în egalitate cu membri să se aleagă 33% români în comitet. Cu mare chiu și vai s'a putut accepta aceasta, când însă s'a încenut votarea au voit cu ori și ce preț să aleagă pe dl „Schpie-ler“, român adevărat din pământul sfânt și pe dl Adam Franz, marele patriot român care s'a exprimat că „Die Walachen können sich auf-hengen“ și în trecut a dat dovadă de patriotism prin cuvintele „Die Walachen können mich gerne haben“, fapt pentru care ar fi dat deja în judecată siguranței din Lugoj. Atunci dl Dr. Teicu, dl Director al Liceului Gen. Drăgălina, Drugariu, dl protopop Musta și mulți frunțași români au răspuns cu acea ca să se facă alegere deschisă și să fie exclus dl A. Franz din conducere (era vice președinte).

Nemții au primit ostil această soluție la ce dl protopop Musta a pretins aceasta sub pretext că dacă dl Adam Franz va rămâne vice președinte toți Românii vor repăși respective se vor retrage.

Având teamă de consecințe, străinii capitulează în favorul românilor, după multă gălăgie și larmă. Dl A. Franz, croitor, văzându-se nimicit a părăsit grădina vociferând.

Semnificativ e cazul că cu ocazia votării trei cumnați (șogori) s'au luat la bătaie; probabil din schimbul de vorbe ce'l aveau cu ocazia alegerii de vice președinte. Invingător a eșit din palmușială dl Lazăr și Winckelhoff, iar dl Iancuș cu câteva părechi de...

După toată osteneala românilor tot străinii au rămas în majoritate (că tot dl Britner vechiul președinte, dl Scenmayer secretarul vechiu și mai mulți tot deai vechi au fost realeși).

Din cele de sus se poate vedea că unde am ajuns cu atâta toleranță și finețe. Cred că acum e timpul să ne mai lăsăm de complezanță și să-i cam țipăm străinii afar' din diferitele „Societăți“; — unde tot ei pretind a-le conduce; — spre a-le da un caracter românesc.

Orăviceni, la 22 Iunie a-ți luat puțin, pe viitor să luați mai mult din mâna străinilor, să-i lăsați ca membri, dar nu la conducere!

Lucrați deci buni români și luați ce ne compete, după cum zicea Christos: „Dați Ceza-rului ce este al lui și țineți ce este al vostru“.

Lucrați și sămănați simț adevărat românesc prin conducerea diferitelor Cluburi, Societăți, Casinouri etc. și învingeți pe toate terenele ca strămoșul nostru Traian.

Observatorul.

Italia de azi și România viitoare.

Conferința de încheiere pe care redactorul nostru d. Constantin Savu, a ținut-o la Roma (Italia) în ziua de 2 Martie a. c.

— Urmare —

Așa, producțiunea agricolă a fost întâia amăgire. Cauzele acesteia sunt multe. În primul loc socotesc politica guvernelor, politică, care se întemeia pe nădejdea neîntreruptă într-o schimbare a stărilor din țară și urcarea leului nostru. (Gh. C. Stoicescu.)

Apoi, cauza cea mai mare pentru care exportul de cereale (grâne, buncate) nu a fost mai mare, o găsim în lipsa de mijloace de transport, cari n'au fost si, în mare parte, nu sunt reparate nici azi.

Al doilea izvor de bogăție și de export al României îl formează lemnul, în mare parte, de construcție. Războiul a pricinuit acestei industrie pierderi grozave, mai ales industriei din Vechiul-Rogat, în ținutul dela vechea graniță, unde s'au dat luptele crâncene. Industria Ardealului și a Bucovinei a rămas aproape nevătămată.

În anii din urmă aproape reconstruindu-se nimic și consumul (folosința) intern (în țară) fiind foarte redus (scăzut), au rămas enorme cantități gata să fie exportate. Cu toate acestea și acest export al lemnului a fost foarte redus. Iar, cauza o găsim iarăși în lipsa mijloacelor de transport, lipsa de locomotive (mașini) și de linii de garaj, și, mai ales, în lipsa liniilor de comunicație cari să fi îngăduit facerea exportului către Dunăre, apoi, în sfârșit, în lipsa de vagoane.

A treia corabie de mântuire era producțiunea petroliferă. Exportul petrolului a fost mult mai redus în acești ani din urmă, față de cel din anii de pace. Cauza este, iarăși, lipsa mijloacelor de transport, și, mai ales, lipsa de conducte, cari înainte se sfârșiau la Constanța, apoi lipsa unui pod peste Dunăre și instalațiuni de depozite în același oraș, totul fiind nimicit în vremea năvălirii dușmanului în anul 1916. Aceasta pot s'o dovedească toți Italienii, chiar și aceia cari au fost invitații guvernului român, cari au putut să constate nimicirea grozavă și starea îngrozitoare în care țara fu lăsată de dușman. Acum aceste lipsuri, în parte, au fost întrucâtva îndreptate.

Iată, în urmăre, cum se înfățișa și se înfățișează în general chestiunea comerțului exterior (din afară) al României după războiul, și cari sunt elementele cari nu trebuiesc uitate când vrem să judecăm chestiunea bilanțului comercial și de plătire al acestei țări.

Domnilor! România este cea mai bogată țară în Răsăritul Europei, și dacă bogățiile naturale ale țării noastre nu sunt realizate, aceasta se datorește mai ales lipsei de capital, prea tinerei organizațiuni de stat și lipsei unui oarecare număr de învățați și pricepuți, cari să organizeze armata muncitorească, trebuitoare pentru exploatarea (prelucrarea) materiilor prime aflătoare în țară. (Cfr. V. de Sanctis.) (Va urma.)

Serbare în parc. Societatea „Mărăști“ organizează o serbare câmpenească la 13 Iulie în „Parcul Eminescu“ cu distracții frumoase și cu dans.

Scopul societății „Mărăști“ este atât de nobil și înălțător, iar rezultatele atât de frumoase, încât e de datoria fiecărui om de inimă să ia parte, să contribuie la reușita serbarei.

Prețul de intrare s'a fixat la 5 și 10 Lei. Va cânta muzica militară. Afize speciale vor fi publicate.

Știri de tot felul.

Ne întrebăm așa în prostia noastră: oare să fie adevărat că pentru aceea se tot prelungește termenul pentru încetățenire ca nu cumva vr'un jidan să nu aibă timpul necesar să câștige protecția (documente) jidovitului pe baza căreia să poată fi încetățenit?

Leul scade? De ce? Nu suntem noi țară bogată, nu suntem ieșiți învingători din războiu? Nu suntem mai mari și mai tari decât mai nainte? Și să mă ierte oricine, dar trebuie să o recunoască și dușmanii noștri, că starea internă a țării noastre s'a consolidat puțin, că la noi se obsează pe toate terenele progres și nu regres, (chiar și în ce privește încetățenirea străinilor și emigrarea Românilor și năvălirea jidanilor „scupați”, cum zicea d. Goga din alte părți).

Dal! numai în interesul străinilor și în prima linie a jidanilor scade leul și va scădea treptat, până nu ne vom înfunda mâna în pericunții lor și vom curăți țara de ei.

D. Cornel Grozescu vrednicul comisar al poliției de frontieră, a fost numit șef al brigăzii poliției de frontieră, cu reședința la Pecica (jud. Arad). Acestui bun Român și harnic slujitor în punctul cel mai greu al graniței noastre spre Ungaria, pentru timpul verii îi este încredințată conducerea poliției dela Borsec.

Serbarea Școlii de Arte și Meserii din Brașov, în Arad. Cu ocazia excursiunii școlii de Arte și Meserii din Brașov în orașul nostru, s'a aranjat și o frumoasă serbare la teatrul orașului. Este de relevat dibăcia elevilor acestei școli, cari deși băieți de țărani dela sate au știut să predeie diferitele piese și declamări într'un mod strălucit. Dintre toți însă, s'a distins mai mult fetița dlui inspector al muncii Munteanu prin declamările ei, între cari „Căinele Jidanului” apoi „Ardealul”, ambele au fost executate cu istețime. Din partea elevilor a fost foarte frumos predate piesa teatrală: Din viața atelierelor și Tudor Vladimirescu. La serbare a luat parte un public numeros care într'adevăr a rămas impresionat de faptele acestor băieți în majoritate orfani de război.

Etichete, filme și ștampile ungurești. Lăptăria „Aradi tejsarnok” (Lăptăria orașului Arad) folosește și azi etichete (tidulițe) pentru sticlele de „Yoghurt” pe care este scris: „Aradi Tejsarnok Yoghurt”. Ar ști vr'un „Regătan” să-mi ghicească ce înseamnă aceasta pe românește? Poate că știe, fiindcă mai curând învață el ungurește, decât ai noștri toți omenie, ca simțul lor național să le spue, ce se poate și ce nu se poate.

La Cinematograful de vară se joacă: „Slageriek, slagerje!”, care pe românește este tradus: „Bătae, bătașilor!” Nu e rușine? Da, zicem și noi că ar trebui bătae, așa vre-o 25, dar nu bătașilor, ci domnișorului traducător. Și această reclamă este cenzurată și provăzută cu ștampila „Afișajul orașului Arad”, care a monopolizat dreptul de a face reclame.

În comuna Bârsa se folosește (și se va folosi și azi) la poștă ștampila „Marosborsa 17. Már. 924” și coroana maghiară. Dacă coroana ungurească decorează palatul Direcțiunii Financiare din Arad, de ce nu ar putea decora și o ștampilă poștală dela „Marosborsa”.

Planul unui pui de năpărcă. În săptămâna trecută poliția de frontieră dela Pecica a prins doi băețandri unguri, cari trecuseră granița în ascuns. Ei au fost prinși în gara Pecica. Aceștia au declarat că veniseră din Ungaria ca să cuiească știri. Ei au mai încercat să jefuiască locuința dlui C. Grozescu, șeful poliției de frontieră. Puii aceștia de năpărcă au fost înaintați parchetului Arad.

Excursii școlare Ni se scrie din Reșița: E vară, a sosit sezonul în care cei bogați au posibilitatea (putința) să risipească banul prin localitățile balneare (băii).

Există însă o clasă, poate cea mai nenorocită, pe care ne-o poate oferi mediul în care trăim; e clasa funcționarilor. Preocupați de nevoile zilnice, viața li se scurge între birou și locuința lor modestă, câte-o trupă teatrală, sau vre-o serată culturală aranjată de elevi excursioniști doar de mai schimbă ceva din mersul lor uniform.

Liceul de fete „Carmen Sylva” din Timișoara ne-a vizitat zilele acestea. Doritori de a ne împărtăși la roadele binecuvântatelor culturi am alergat cu toții la reprezentația teatrală dată de aceste eleve. A fost o seară de regenerare sufletească.

Datorită zelului neîntrecut al profesoarelor Onișiu și Manolescu, totul a mers de minune.

Dșoarele Mia Ogrin, Coste, Stoia și Peica au excelat prin recitări, pian, cant. etc. (R.)

Viperile jidovești spionează Basarabia. Periculosul curier bolșevic Nuna Bezredchinf, jidovul Num Goldstein, care trecea pentru a treia oară în Basarabia, de unde strângea dela organizațiile de spionaj comuniste, informațiuni cu caracter militar. Preda agenților comuniști corespondența, luând date cu privire la organizarea armatei, dislocări de trupe etc. Prin acest pericolos curier, s'a dat de o întreagă organizație de spionaj la Bălți. S'au găsit documente prețioase, făcând declarații complete următorii jidovi arestați, spionii bolșevici: Emil Zilberstein, Baespin Saudel din Bălți, Șmil Leibovici și Iacob Graspin din Iași și indivizii Burch și Iancu Zilberstein din Ungheni, gazdele curierilor, cari îi scăpa din mâna autorităților. Toți au fost înaintați Consiliului de război al Corpului IV de Armată.

Sărutul morții. Teatrul național din Cluj a început o frumoasă acțiune de asanare morală prin reprezentația piesei medico-sociale „Sărutul morții” de Loic le Gouriadec, localizată de dr. Aurel Voina. Scopul urmărit de traducător, membru al Societății franceze de profilaxie sanitară și morală și de artista leana Popovici-Voina este: a se determina înființarea grăbnică a unei „Societăți antiveneriene” și să creieze o atmosferă de precauțiune contra pericolului venerian. Indrumări și adeviziuni la această acțiune se primesc la adresa inițiatorilor acestei acțiuni (Cluj, str. Maniu 6). Păcat numai că cei chemați se interesează prea puțin de această acțiune!

Efectul puternic, pe care îl produce asupra spectatorilor, are darul să trezească din nepăsarea ucigătoare o mulțime de lume, în mâna căreia e încredințată educația celor mai tinere și mai viguroase elemente ale neamului. Făcând educația educatorilor, pentruca aceștia la rândul lor să-și cunoască mai bine datorită față de decedenți, „Sărutul morții” sguduie din rădăcini nepăsarea și ipocrizia, pe care se bazează educația tineretului și tinde să reformeze concepțiile greșite, isvorite dintr'o educație falsă și rău înțeleasă, din care rezultă un șir nesfârșit de nenorociri pentru salubritatea publică și bunăstarea socială.

Hoți evrei în Reșița. Mai mulți tineri evrei din comuna Reșița s'au întovărășit pentru a pune gâși pe creștini. Tovărășia lor s'a numit „Șaver” și a făcut mari isprăvi vreme de câteva săptămâni. Într'o noapte au atacat pe neguțătorul Ioan Doagă, bătându-l până la sânge și furându-i toți banii. În aceeași noapte s'au năpustit asupra invalidului de război Dimitru Regep. Îi trântiră la pământ, îi despuiară de bănișorii ce-l avea, apoi străpungându-l cu o sulită l'au lăsat scaldat într'o baie de sânge. Dar acum li-s'a înfundat. Poliția a pus mâna pe ei și i-a arestat. Au mărturisit totul și acum își așteaptă osânda. Iată numele vitejilor fii ai lui Israil: Arpad Szegi, Iosif Klein, Dezső Lebl, Arnold Zachhaller și încă trei tovarăși.

D. Balasiu Ioan și-a deschis o prăvălie de manufactură în Arad, Str. Meșianu No. 8 (casa bisericii ort. române.) Creștini și frați Români! Sprijiniți cu banul vostru această prăvălie condusă de un frate al nostru!

Cine râde de creștini? În com. Cermelu sunt o sumă bună de jidani cari în serbătorile Paștilor, adunați în sinagogă au aprins câteva luminări lipindu-le de masă, apoi fiecare din ei au dat cu băta în luminări, cari a căzut jos. În acest timp ei au început a striga cu voce tare: „Când se vor scula luminările acestea de jos, atunci vom crede că Hristos a înviat”. Svoninduse în comună, preotul a înstlințat la Episcopia de Arad, care intervenind la Parchet a dat mandat de arestare contra acestor venetici. Sosind mandatul, jidanii au mers la preot și învățător cerând iertare de la ei.

Aducem mare mulțumire părintelui C. Mager și Dlui I. Tau, căci au știut să opere religia și obiceiurile bisericii creștine române din com. Cermelu jud. Arad. — Poenaru-Măderat.

Post numai, ori și pocăință? Un ziar machiar ne-a adus vestea, că la congresul rabinilor ortodoxi ținut zilele trecute la Oradea-mare s'a luat hotărârea ca toți evreii din România să țină anumite zile de post pentru încetarea persecutării evreilor.

Noi nu avem decât să felicităm pe rabinii congresiști pentru această hotărâre a lor, în cazul că postul și la ei înseamnă căință pentru păcatele făcute.

La Lupeni peretele unei mine prăbușindu-se a ucis un muncitor. — La Doman (Banat) năruindu-se șase galerii într'o mină, au fost omorâți 2 lucrători.

Unul dintre cei mai bogați oameni ai Europei este Rothschild dela Viena. El are 47 de servitori și plătește pentru aceștia o dare de 5019 milioane de coroane. Anul trecut avea 61 de servitori și plătea pentru ei dare 946 milioane. Care rege al Europei se poate lăuda cu atâția servitori?

PALAIS DE DANS. În orașul Arad care nu se lasă în urma orașelor moderne, mai nou familiile caută cu multă plăcere localul fost Bar din chiosc (parcul Eminescu), unde în fiecare seară e program bogat și foarte variat. După modelul orașelor moderne, așa și aici proprietarii români — frații Crăciun — au instalat un parchet, care stă la dispoziția familiilor distinse pentru dans. Afară de mâncări calde și reci, cu prețurile obișnuite în restaurante, aici se capătă cind, beuturi de bar, înghețată, lichouri, frescante, șampanie cu paharul, cu prețuri foarte moderate. Muzică excelentă. Localul e deschis până la orele 3 dimineața.

On. public român este rugat să sprijinească cu toată căldura acest local românesc, pentru înfrumusețarea și modernizarea căruia proprietarii lui, români, n'au cruțat cheltuieli foarte mari.

Redactor responsabil: CONSTANTIN SAVU

No. G. 7400—21/921.

Publicație de licitație.

Pe baza decisului judecătorei de ocol Arad No. de mai sus, 13 bucăți acțiuni cu numerii dela 9956—9968 dela Cassa de Păstrare a jud. Arad, a căror valoare nominală la bucată este de 500 lei cu cuponul 1923 cuprinse în favorul băncii „Victoria” Institut de Credit și Economii Arad, pentru suma de lei 150,000 capital, interese de 5% dela 23 Oct. 1920 spese stabilite până în prezent în suma de lei 1790 se vor vinde la licitație publică în Arad „Banca Victoria” ziua de 26 Iulie 1924. d. m. la orele 4.

Arad, la 2 Iulie 1924.

G. Ciupuligă, exec. jud. regesc.